

Við endan á vegnum?

Mexico: Tann vanliga síðsta-árs-kreppan hjá mexíkanska forsetanum Ernesto Zedillo, er komin áðrenn ætlað

OREI RÓEI HANSEN

Fyri einum ári síðani sá eyðnan út til at vera við Mexico. Búskapurin var batnaður aftan á tað stóra búskaparskræðlið í 1995-96 og var á veg til at blíva størsta framgongd síðani 1981.

Fleiri fólk komu í arbeiði og sjálvt reallónin fall ikki longur, men var byrjað at hækka. Tað týðningarmiklasta var úrslitið av valinum í 1996, ið koyrði landið út á tann demokratiska vegin.

Tá misti PRI (flokkurin ið hevur sitið við allari maktini í 70 ár) sín avgjörda meiriluta í undirhúsinum og andstöðan við PRD (ein flokkur ið líkist javnaðarflokkinum) á odda, vann í fleiri statum (Mexico er deilt upp í 31 statir) og eisini tann týðningarmikla borgarstjórasessin í Mexico City.

Ørkymlandi tíðindi blivu við at ganga og kundu ikki manast niður í jörðina aftur, sjálvandi í Chiapas, har friðarsamráðingar stóðu í stað, í Guerrero høvdu nýggir gerilja bólkir stungið seg upp í teimum stóru býunum, sum líðaundir teimum stóru kriminellu aldunum, sum myndugleikarnir ikki sýnast at vera førir fyri at basa, og stjórnin, har Ernesto Zedillo, umgirdur av einum hálvánaligum liði sýnast hjálparleysir og duga ikki at finna javnvágina í nýggju politisku støðuni í landinum.

Hóast hetta var bjartskygni størri enn tað hevði verið fleiri ár framman undan og tey ivasomu tóktust at vera í minniluta.

Nógv kann broytast eftir einum ári. Hóast útlendska áskoðanin enn stendur við – til alla lukku – hevur sjáldan verið so lítil ivi um, at stjórnin veit hvørki út ella inni.

Bæði útlendsk og innanlands víðurskipti, búskaparliga og politiska rákið hava elvt til ein varhuga av, at okkurt fer at henda mexíkanska livifótinum. Í løtuni er tað einasta bjartskygni mexíkanska landsliðið, sum gjørdi eitt frálíkt avrik í HM í Fraklandi.

Zedillo ætlaði sær fyri ein hvønn pris at sleppa undan somu óeyndu sum allir forsetarnir hava verið raktir av síðani Luis Echeverría í 1976. Men í roynd og veru er hann um reppið at verða við undirluta við hesu síðsta-árs-kreppu, meir enn eitt ár áðrenn hon plagar at koma.

Hóttandi tekin koma alla staðni frá. Innan búskapin hevur fallið á oljuprisinum verið oyðileggjandi fyri ta almennu figgingina.

Oljuinntøkurnar eru enn nærur 40 prosent av øllum inntøkum í Mexico og forsetin var noyddur at viðganga, at ikki slepst undan tí triðja niðurskurðinum á figgjarglógini, um heimsmarknaðurin blivu við at vera yvirfylltur av olju.

Tann mexíkanski parta-

brævamarknaðurin er fallin við nærum 20 prosentum tær seinastu fimm vikurnar. Seinastu viku fall virðið á pesosinum til 9,40 pesos fyri ein dollara.

Búskaparfrøðingar søgdu fyri tveimum mánaðum síðani, at um virðið fór upp um 9 pesos var álitið á mexíkanska búskapinum nærum heilt burtur, so nú kann sigast at álitið er burtur og tað eru ongi tekin, ið vísa at hann styrknar aftur.

Meðan partar av hesi keðiligu støðu, sum eisini eru ávirkaðir av altjóða rákinum – kreppuni í Asia og amerikanska brigslinum um loyniligu hvítvaskingina av narkopeningi, eru heimligu víðurskiptini eisini við í spælinum.

Tað størsta er banka-kreppurnar og tann misneyðnaða royndin hjá stjórnini at yvirtala undirhúsið um at skattgjaldararnir skulu gjalda tær 450 milliardir krónur aftur.

Andstöðan í undirhúsinum vil ikki ganga hesum á mæti, og sjálvt tingmenn hjá PRI eru varnir við at stuðla hesum uppskoti.

Aftan á 1995 kreppuna, sum koyrði milliúnir av fólki í óføri vegna ta vaksandi rentuna, varð stjórnin noydd til at gjalda nógv av teimum ógöldnu lánum fyri at teir nýliga privatiseraðu bankarnir ikki skuldu fara á heysin.

Tað er tó komið fram, at kongressin ongantíð hevur heimilað gjaldanini og at

Ernesto Zedillo, forsetin og formaður í PRI-flokkinum. Serkønir meta, at hann fer at tapa valið, sum verður ár 2000

hon hevur varhugað av, at nakrir av bankunum høvdu

óregluligar mannagongdir, harimillum ólógligan handil

á partabrevamarknaðinum, vina- og kenningapolitikkur var blandaður uppí og teir høvdu »lænt« sær sjálvum hópin av peningi.

Útlendsk ynski um at lógir og mannagongdir landsins skulu verða týðuligari og harvið lættari at avdúka óregluligt virksemin, er meira enn Zedillo vil ganga á mæti.

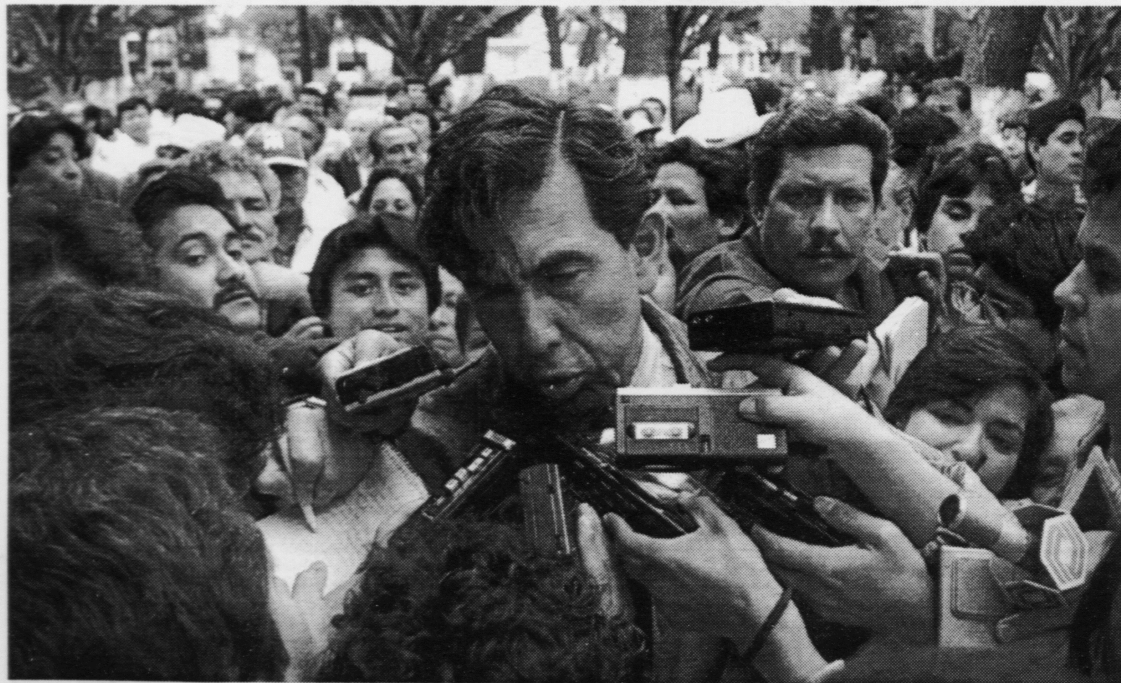
Ein onnur kreppa, sum eisini ger um seg í hesum døgum, er nógv blóðugari og nógv meira ørkymlandi. Í juni vóru tveir nýggir tilbúðir í Guerrero og Chiapas og hava teir víst, hvussu ótrygg støðan er í hesum statum og hvussu tað vápnada mexíkanska valdið ber seg at.

Mánadagin 8. juni kringsetti herurin ein skúla í bygdini Ayutla í Guerrero, sum var fylgur av geriljahermonnum, sum vóru har fyri náttina.

Við ongari ella lítlari ávaring byrjaðu hermenninir at skjóta og drupu 12 mixtecos, sum vóru lagdir undir at vera viðhaldsfólk hjá geriljaini.

Hermenninir sluppu snikkaleysir frá hesi beistagerð. Fjølmiðlarnir vilja vera við, at hetta var ikki bardagi við geriljuna, men kaldblóðug avrætting.

Tríggjar dagar seinni

Um formaðurin í PRD (mexíkanski javnaðarflokkurin), Cuauhtémoc Cardenas, vinnur forsetavalið, sum verður um alderskiptið, so er tað fyrstu ferð, at PRI flokkurin tapir eitt forsetavalið.